IN NOMINE JESU!

DISSERTATIO PHILOSOPHICA,

DE

HIBERNACULIS HIRUNDINUM

Quam

Conſenſu incluti Ordinis Sophici

in Almâ Lipſienſi,

SUB PRÆSIDIO

VIRI

EXCELLENTISSIMI ATQUE CLARISSIMI

DN. M. JACOBI THOMASII,

Philippeæ Dialectices Profeſſoris celeberrimi, Collegii Principum Minoris Collegiati Digniſſimi, Præceptoris & Patroni ſui ætatem devenerandi,

Publicæ ventilationi ſubjecit

CHRISTIANUS SCHMIDICHEN,

Sittâ-Luſatus

MAGISTERII Candidatus.

A. & R.

ad diem 4 Decembris

ANNO Partæ Salutis M.DC.LVIII.

Literis Richteri

Curabat Chriſtoph. Enoch Buchta Anno 1671.

§. I.

SUbtrahi per hibernos menſes conſpectui noſtro *hirundines*, etiam pueri ſciunt: qvò abeant, qvæ item abeundi, commorandi, redeundi illis ſit ratio, non perindè notum eſt. Quare facere nos rem his temporibus non incongruam arbitrati ſumus, ſi in earum *hibernacula* inqvireremus; ac præterea utilem ad alia ſtudiorum genera, qvòd ex illà commemoratione exſtrui poſſe videremus pulcherrimas commonefactiones pluſculas. Et ita diſſertationis hujus duæ ſe nobis partes ſponte obtulerunt: *Theoretica* una, & ea qvidem Phyſicæ Speculationis; altera *Practica*, qvæ prioris uſum in varias diffundet diſciplinas alias.

Propoſitio.

Partitio.

§. 2. Operæ verò pretium eſt, ſub unum conſpectum ponere ſtatim præcipuos auctorum, qvibus in hoc negotio uſi ſumus, locos, ne eosdem citare ſæpius cogamur. Inſpecti ſunt nobis *Heſiodus* lib. II. ἔργ. v. 186. & ibi *Riccius*; *Ariſtot.* VIII. Hiſt. animal. 12. & 16 & I. Nicom. 7. ibiqve *Euſtratius*: *Plinius* II. Hiſt. mund. 47. & X. 24. & XVIII. 26. *Ælianus* I. de nat. animal. 52. *Martialis* V. Epigr. 68. & ibi *Raderus* fol. 415. 416. *Claudianus* I. in Eutrop. v. 117.

Scriptores de hoc argumento.

118. & ibi *Barthius* p.1296. ſeqq. ed. recentiſſ. *Iſidorus* XII. orig. fol. 308. ed. Vulcan. *Georgius Piſides* Κοσμεργ. v.1295. ſeqq. *Barthol. Angl.* XII. de propr. rer. c. 21. *Alciatus* Embl. 100. & ibi *Minos*. *Lutherus* in c.1.Gen.f.12.& Tiſchr. c.49.f.365. *Mich. Neander*. part. 1.Phyſ.p.432. & in Patrum ſententiis catecheſi græcol.adjectis p.241.&Theol.Chriſtianæ p.700. (eadem his tribus locis iisdem verbis memorans:) *Olaus Magnus* de gentib.Septentr. lib.XIX. c. *de Hirundinibus* p.385.*Gaſp. Heldelinus* in Encom. Ciconiæ p.103.104. *Pierius* lib. XXII. Hierogl.c. de Hirundine. *Franzius* parte II. Hiſt. animal. c. 21. *Hier. Elrerus* c.76. De ambul. Vern. p.141.142. *Bodinus* Theat. Nat. p.363.364.365. *Gerhardus* Tom.VIII. loc. Theolog. tract. de Reſurrect. n.32. p. 1067. *Henr. Ranzovius* Cal. ſub Martio.p.44. *Schwenckfelt* Theriotroph.Sil. p.286.287. *Heidfeld.* Sphing. c. 6. p.161.edit. A. 1631. *Martin. Zeill.* Cent. II Epiſt. 82. *Joh.Henr. Urſinus*, Analect. ſacr. lib. III. cap.6. ſeqq.

PARS THEORETICA.

Hirundines qvando diſcedant?

§.3 Initiò videndum eſt de tempore, qvô diſcedere incipiant hirundines. Ariſtoteles, generatim de avibus frigora fugientibus ſic pronunciat? *Poſt autumnale æqvinoctium ex Ponto, locisqve frigidis fugiunt hyemem futuram; poſt vernum autem ab æſtivis metu æſtuum redeunt in frigida.*

§. 4 Hoc ipſum ſpeciatim ad hirundines qvoqve pertinere, nemo ignorat. Itaqve jam *autumno*, jam *poſt æſtatis ac Muſcarum interitum*, jam *ſub æqvinoctium*

ani autumnale ait eas abire, Bodinus: *æqvinoctiis autumnalis tempore* Raderus; *poſt principium autumni* Olaus; *Arcturo oriente* Plinius; idem alibi *hibernis menſibus*; *adveniente hyeme* Minos. Si Menſem ipſum audire placet, *Auguſtum* nominat Ranzovius; Schvvenckfeld *Septembrem*. Hoc qvidem anno eas d. 13. & 14. Septemb. apud nos evanuiſſe, obſervatum eſt.

§. 5. Ex hâc temporis notatione facilè cauſam æſtimare licet diſceſſionis. Fugiunt enim inimicum ſibi anni tempus. In Naturæ conſilium eleganter inqvirit Bodinus his verbis: *Cum hominum alimentis omninò inutiles ſint, nec cibum hyeme reperire, nec avium rapacium cibo inſervire* qveant, (*omnes enim incredibili celeritate prætervolant*) *poſt æſtatis ac muſcarum interitum, officio, qvod illis à Conditore præſcriptum erat, perfunctæ, ne poſt æqvinoctium autumnale flantibus Coris intereant, ad oras maritimas gregatim feruntur.* Et poſtea: *Ob id hirundines ſub æqvinoctium autumnale diſcedunt, ne ſpirantibus Coris, qvi ſole Scorpionem ſubeunte flare incipiunt, ab imbribus frigidis pereant, id enim certiſſimâ experientiâ cognitum eſt, nec ulla vivens comperta.* Quare?

§. 6 Difficilior eſt qvæſtio, qvò diſcedant? Diſtingvit hic Ariſtoteles. *Eas enim, qvæ propè abſunt à tepidioribus locis, eò transvolare; qvæ procul, in latebras ſe abdere*: οἱ μὲν πλησίον ὄντες (τῶν ὀρνίθων) τούτων τόπων, ἐν οἷς ἀεὶ διαμένουσιν, ὡς ἰκτῖνοι καὶ χελιδόνες, ἀποχωροῦσιν ἐν ταῦθα. οἱ δὲ πορρωτέρω ὄντες τῶν τοιούτων, οὐκ ἐκτοπίζουσιν ἀλλὰ κρύπτουσιν ἑαυτούς. Quo? (*locus Ariſtotelis.*

§. 7 Seqvitur ſtatim: ἤδη γὰρ ὤφθησαν εἰσὶ πολλαὶ χελιδόνες ἐν ἀγγείοις ἐψιλωμέναι πάμπαν. Vertit

A 3 Gaza

Gaza: *Jam enim viſæ ſunt multæ hirundines in anguſtiis convallium nudæ atq; omnino deplumes.* Ἀγγεῖα expoſuit *anguſtias convallium*, qvod & Hadr. Junius in Lexico obſervat. Sed fortaſſe legit ἀγκεῖα, qvod Caſaubonus etiam mavult: ἄγκος enim *vallis* eſt. Quod autem ἐψιλωμένας pluribus verbis *nudas* atqve *deplumes* interpretatus eſt, vix dubium qvin è Plinio ſtylum mutuatus fuerit.

§.8. Sicuti Plinium credas ex Ariſtotele prom-
cum Pliniano collatus) pſiſſe. Sed diſtinctè Ariſtoteles, alias in loca tepida, ſi vicina ſint, peregrinari, cœteras occultari. Confuſa hæc ſunt apud Plinium: *Abeunt & hirundines hybernis menſibus. Sed in vicina abeunt, apricos ſecutæ montium receſſus, inventæq; jam ibi ſunt nudæ deplumes.* Similis confuſio in his Schvvenckfeldii: *Ad Arcturi ortum in loca vicina tepidiora ſecedunt, & in anguſtiis montium recesſibus ſe condunt.* Rectiùs Elverus atqve Franzius, qvi hæc cum Ariſtotele diſtingvunt. In locum Plinii infra §. 20. plura inqviremus.

§. 9. Omninò ad hirundines applicanda pulcherrima Philoſophi ſimilitudo: *ut hominum alii domicilia hyeme mutant,* (τὰς οἰκίας τοῦ χειμῶνος μεταβάλλουσιν, minùs rectè Gaza: Domicilia hyeme repetunt) *alii, qvi ampliores provincias tenent, æſtatem qvidem in frigidioribus, hyemem in tepidioribus agunt: ſic & brutorum, qvæ mutare ſedes poſſunt, alia in ipſis conſvetis regionibus ſubſidia inveniunt, alia abeunt peregrè.*

aliæ in terras calidas avolant. §.10 Abeunt ergò qvædam hirundines in terras calidas, nempe ex illis regionibus, unde non plurimum itineris ſit conficiendum. Nam in Epi-

grammate Archiæ lib. I. Anthol. cap. 87. εἰς φιλοστοργίαν, ubi hirundo

αἶαν ὅλην νήσους τε διπταμένη

totam terram atqve inſulas volando pervagata proponitur, poëticam hyperbolen nemo non videt. Maria tamen eam transvolare Iſidorus & Bartholomæus Anglicus ſcribunt.

§. 11. Nec videtur Jeremias c. 8. v. 7. aliud indicare, judicio pl. Rev. Urſini, cùm hirundinem inter eas recenſuit aves, qvas longinqva petere extra dubietatis aleam eſt. Nec diverſam ob cauſam ξεῖνα i. e. hoſpes vel peregrina audit in epigrammate ἀδήλῳ, qvod eſt ultimum c. 60. lib. I. Anthol. qvam qvia terras terris mutare didicit.

§. 12. Anacreon ad Nilum vel Memphin hybernare facit hirundinem his verſiculis,

- - εἰς χελιδόνα:
Χειμῶνι δ' εἰς ἄφαντος
- ἢ Νεῖλον ἢ μέμφιν.

Qvò pertinet, qvòd nonnulli in Africam convolare putant apud Brodæum ad l. c. Anthol. fol. m. 126. niſi qvod hæc de aliis, qvàm noſtrarum regionum hirundinibus interpretanda veniunt. Qvomodo & Radero fides conſtet, qvi eas auctoritate Plinii ex Africa mare transeuntes appetente vere ad nos advolare tradit.

§. 13. Fuit ante annos viginti (Urſino annotante) qvi edito commentariolo ſeriò viſus eſt affirmare, *Hirundines advolare in Indiam*, argumento lepidæ Hiſtoriæ, qvæ ſic habet: Monachus qvidam

in

in cellâ ſuâ hoſpitem habebat hirundinem per aliquot annos. Cùm ſub hiemem ſemper abvolaret, incidit ei cogitatio, explorarénc poſſet, qvo ſe interim deportaret? Schedulam captæ pedi affixit, in qvâ ſcripſerat: *Ubi hyemaſti?* Redux aliam proximo vere retulit, in qvâ hæc legebantur: *In Indiâ in domo Sutoris.* Rem ita geſtam dejerabat teſtis ἐκ Διὸς δήλων.

alia occultantur.

§. 14. Sed noſtras hirundines, h. e. qui in Germania & vicinis locis ſunt, ad Indos volare, credat, cui libitum eſt. Latibula eas qværere, in quibus quaſi mortuæ hyemem totam tranſigant, tot teſtimoniis compertum eſt, ut hiſcere contra non liceat. Atque de his exaudiendus Heidfeldius & apud Heldelinum innominatus autor, qvi ſub hyemem avolare hirundines, (in calidas regiones) negant. Euſtratius latibulum earum in genere παράβυστον ὑποκείμενον vocat.

§. 15. Fallitur Bodinus, qui omnibus iſtis, etiam quæ in Galliâ ſunt, unicum perfugium ſub rupibus Mari Baltico imminentibus dare videtur. Nam & multa ſunt latibulorum genera, nec probabile eſt, Gallicas præſertim hirundines, cùm domi latere poſſint, tantum iter ſuſcipere.

§ 16. Poſſumus dare auctores idoneos, qui eas in nidis ſuis, in cavernis ædium, turrium, arborum, montium, vallium, petrarum, quin littorum quoque & quod mireris, ipſo aquarum fundo, hibernare adſtruant.

§. 17. In

§. 17. In nidis, inqvam, aut certe intra ædificia reſtitant qvædam. Georgius Major teſte B. Gerhardo refert, ſe Wittebergæ in templo arcis *ſub vetuſtâ qvâdam tabulâ* (Franzius habet, *in nidis*) tempore hyemis conglobatam hirundinum congeriem inveniſſe. Apud Neandrum D. Huckel Spiræ *in ædibus* Soceri Walsburgii narratur reperiſſe ingentem hirundinum globum. Aronymus apud Heldelinum: *comperi*, inqvit, *latere hyeme Hirundines in nido ſuo tanqvam mortuas. In nidis* etiam Riccius, Elverus, Heidfeldius relinqvunt; *in turrium foraminibus* Urſinus. *In nidis ſuis aut domibus.*

§. 18. Singulare qvid Martialis narrat, abeuntibus cæteris in nido unicam remanſiſſe: ſed eandem poſteà altero vere à redeuntibus malè exceptam periiſſe.

Hibernos peterent ſolito cum more receſſus
Atthides, in nidis una remanſit avis.
Deprendêre nefas ad tempora verna reverſæ,
Et profugam volucres diripuêre ſuæ.
Serò dedit pœnas: diſcerpi noxia mater
Debuerat, ſed tunc, cùm laceravit Itym.

§. 19. Aliæ in cavis arborum occultantur. Claudianus: *In cavis arborum*

Arboris immoritur trunco brumalis hirundo.

Piſides oppidò eleganter:

Καὶ δένδρον εὑρεῖν οἰκίαν τεχνάζεται,
Κἀὖ σπαργανοῦται συντεθεῖσα τῷ ξύλῳ.

Albertus, Elvero citatus, obſervavit, qvod hirundines brumali tempore in plantis qvibusdam conca-

vis ſe abdiderint,atq; hoc dicit accidiſſe in ſuperioris Germaniæ qvâdam ſylvâ, ubi inciſa quercus putrida inventa ſit plena hirundinibus. Similia apud Raderum fide Auguſtini Niphi,Franzium,Heldelinum,Ranzovium legas.

§. 20. De anguſtiis convallium locum Philoſophi ſuprà §. 8. exhibuimus. Qvem ſi reſpexit,ut credibile eſt,Plini⁹, cur *τὰ ἀγκεῖα apricos montium receſſus* reddiderit,ignoramus: Chiffletianus apud Dalechampium codex pro *apricos* habet *Africo*. Qvod de vento exponendum videatur. Sed is apud Ariſtotelem nullus hoc loco, *Apertos*,vel *opertos* receſſus ſi legamus; facile cum eo Plinium reducemus in gratiam. Sic enim vallium cava intelligere licebit.

vallium; (Plinii locus excutitur.)

§. 21. Et qvis credat, hac anni tempeſtate aprica ſectari hirundinem, & non potiùs ab aſpectu cœli defenſos locos? Qvales profectò ſunt omnes illi,in qvibus eam occultare ſe exploratum eſt. Rectè Franzius,alia Plinii verba dum ſua facit, hoc omittit: *Qvædam*,inqvit,*in montes aliquos propinqvos recedunt & latent,reperiunturq́, implumes & nudæ in petris & anguſtiis convallium.* Nam in *altis montibus* abdere ſe avem noſtram, etiam Ranzovio credimus. Sed hîc non aprica nòminare oportet, verùm cum Urſino *foramina montium.* Qvi & huc accommodat illud Gregorii Nazianzeni Carm.de vitæ vanit. ab ſe verſum:

Montium;

O ſi pura Columba forem,ſi triſtis hirundo!
Tot varia infidæ fugerem diſcrimina lucis,
Atq; inter ca va quadrupedum, nemoroſa ferarum

Hoc

Hoc ævi colerem, qvodcunq; eſt.

§. 22. *Qvædam*, ait Franzius, *ſeſe occultant in locis ſaxoſis.* Bodinus *ad oras maritimas gregatim ferri: ac ſub altisſimis rupibus ac promontoriis mari imminentibus deliteſcere* aſſerit. *Maris enim Baltici piſcatores & accolas cùm ſuccinum ſub rupibus legerent, hirundinum cumulos deprehendiſſe. Sub littoribus* abſcondi, apud Neandrum legas; *in fluminum ripis* apud Elverum. Petrarum; Littorum;

§. 23. In ipſam aqvæ profunditatem demitti qvasdam, miraculi ſpeciem habet. Qvare & Neander & Barthius admodum dubitanter hoc commemorant Bodinus autem planè fieri poſſe negat. Sed hujus ratio poſteà examinabitur. Hîc tantùm cumulabimus experientias. Qvibus tàm multis, tàm proborum hominum, tàm accurate circumſtantias addentibus, contradicere temerarium ſit. *In aqvis;*

§. 24. Ac primò Bodinus ipſe & Neander atq; Barthius prodeant, & qvid audiverint, aperiant nobis: *Fuère nonnulli, qvi renunciârunt, Hirundines fundum ipſum maris petere, atq; illic obdormire*, Bodinus. *Alii exempla etiam recitant, qvod in globos collectæ in profundum aqvarum ſe dejiciant, aut ſub littoribus abſcondant mortuæ, uſq; ad tempus vernum, qvo reviviſcant denuò. Ac pueri etiamnum audivimus recitari, ut verum ac omninò certum, piſcatoribus compertum, ac ſingulis annis obſervatum, qvod in autumno prope oppidum Beske, in finibus Marchiæ ſitum, qvod olim paruit Dominis Soravienſibus, Baronibus à Biberſtein, in ſtagnum qvoddam profundum ſe dimittant conglomeratæ ex arboribus delapſæ, qvæ ad ſtagnum illud exereverunt. Ac inde extrahantur ſæpe tempore hyberno in magno numero à*

Piſcatoribus, ſed invitis, *ut qvi magno ſtudio declinent eum locum, ubi cubare ſolent, propterea, qvod ibi piſces ſint nulli, nec ulli ibidem cupiantur: reſurgant autem inde ac prodeant tempore verno, non gregatim, ſed ſigillatim una poſt aliam. Atq; hæc ſic qvidem referebantur paſſim. Ac nuper admodùm virum ſenem audivimus, qvi eadem nobis de eodem ſtagno, ut verum, commemorabat,* Neander. *A noſtrorum hominum nonnullis narrari memini, formas induere neſcio qvales Piſculorum, ita in ripis fluminum usq; ad ſpirantem Favonium deliteſcere: Eo vero revehente ſenſim rurſum implumeſcere, & avium ſe choro velut poſtliminio reſtituere. Alii flumina qvidem ſubire perſvaſum habent, ſed in iis tuberculi quodam velamine obvelatas latere, uligine obrutas, & in latebras rupeſtres correpere qvàm profundiſſimas,* Barthius.

§. 25. His jam accedant teſtes alii. Lutherus: *Hoc miraculum de hirundinibus uſu notum eſt, qvod hirundines in aqvis per hyemem mortuæ jacent, & ſub æſtatem reviviſcunt.* Franzius: *Qvædam circa maria ſe ſubmergunt.* Olaus Magnus. *In Septentrionalibus aqvis ſæpius caſu piſcatoris extrahuntur hirundines in modum conglomeratæ maſſæ: qvæ ore ad os, & alâ ad alam, & pede ad pedem poſt principium autumni ſeſe inter cannas deſcenſuræ colligarunt. Notatum eſt, eas eo tempore ſuaviſſimo completo cantu taliter deſcendere.* Schvvenckfelt, cum Olaum citaſſet, *Idem*, inqvit, *Piſcatores in Boruſſiâ obſervarunt, extrahentes hirundinum copiam.* Similia de hirundinibus in Poloniâ ex Hermete Politico Julii Belli profert Zeillerus. Ranzovius: *Noſtri Piſcatores ſæpius per hiemem retibus extrahunt hirundines in globum complicatas, quarum ſingulæ gramen in roſtro tenent.*

ſ. 26. Sed cum varia ſint hirundinum genera (memorantur enim *domeſticæ, agreſtes, ripariæ & murariæ)* qværi poteſt, omnibusne qvælibet latibula, an certa certis conveniant ? Equidem eandem fere eſſe omnium naturam tùm acceſſu, tùm diſceſſu, Bodinus aſſerit. Sed ab eo jam ſ. 15. diſſenſimus, unicum tantum univerſo hirundinum generi perfugium concedente. Unde locus relinqvitur diſqviſitioni ulteriori. *An omnia omnibus latibula communia?*

ſ. 27. Enimverò qvotqvot in ipſis domibus hibernare deprehenduntur, *domeſticas* aut *agreſtes* eſſe vix dubitem: ſolas, haud facile dixerim. Sic & *Murarias* in cavernis murorum aut ſcopulorum; *riparias* in ripis aut aqvis libentisſime occultari, probabile eſt. De riparia diſerte Schvvenckfelt: *Hyberno tempore in ripis latet fluminum, lacuum, paludum, & in littoribus ac ſcopulis maris. Unde accidit, ut piſcatores interdum ita inter ſe junctas ex aqvis extrahant.* An autem omnes, qvæ ex aqvis extrahuntur, ripariæ ſint, optimè expediant αὐλόπται. Tacent hac de re ii, qvos conſuluimus, ſcriptores: nos ἐπέχομεν

ſ. 28. Proximum eſt, ut videamus, qvales degant in illis latibulis. *Mutuis complexibus cohærentes* Bodinus facit. Piſidæ hoc eſt συςέλλεσθαι. Concinunt magno numero ſcriptores alii, qvos hactenus deſcripſimus, è qvibus præcipuè conglobandi modum Olaus expresſit, cujus verba dedimus §. 25. *qvales ſint in latibulis? conglobatæ;*

§. 29. Non dubium, hâc conſtipatione hirundinum id qværi à natura, ut eò melius à frigore muniantur. Qvare & de velamine illis proſpectum

eſt.

obvelatæ: eſt. Vide locum Barthii ſuprà §. 24. Et Heldelinus eas, qvæ in cavas ſe ad mare ſtipites condunt, *foliis aridis, muſcoq́; obtectas* latere ſcribit.

§. 30. Nec tamen omnes conglobantur. Sunt enim excipiendæ eæ, qvas §. 17. 18. in nidis remanere teſtatum fecimus. Et ad has illud item pertineat, qvod anonymus apud Heldelinum narrat: *Totam hyemem habent ſecum recentia ova.* Cujus tamen rei fides ſit penes auctorem.

an ovâ ſecum habeant?

§. 31. Porrò in convallibus deplumes qvasdam hirundines repertas eſſe, ſcribit Ariſtoteles. Sed Bodinus in eo falli eum ait, ſi hoc modo vivere putaverit. Nimirum hæ tales pro mortuis habentur à Bodino, qvæ ſpirantibus Coris perierint ab imbribus frigidis. Putes etiam à ratione poſtulari, ne avis, qvæ per hyemem ſervanda ſit, plumis exuatur. Jam & illæ, qvæ apud Neandrum in ædibus repertæ, qvæ item apud Olaum aqvis extractæ ſunt, delatæ in vaporarium, non revixerunt modò, ſed & volare cœperunt: ut certum ſit, deplumes non fuiſſe.

qvædam deplumes?

§. 32 Statuamus ergò non omnes certè pennis nudari. Neq; tamen ſatis cauſæ eſt, cur qvasdã, qvæ redire debeant, deplumari negemus. Nam & cuculũ Neander affirmat, hiberno tempore in cava ſalicis arbore nudum reperiri, ac reviviſcere admotum fornaci: Turturem qvoq́; pennas amittere, Plinius autor eſt: & de hirundine implumi, præter Ariſtotelem, teſtes habemus alios. Omitto Plinium. Claudianus:

- - -gelidis plumâ labente pruinis

Arbo-

Arboris immoritur trunco brumalis Hirundo.
Piſides: Καὶ τὴν πτερῶν ἐκδιδύσκεται σκέπην.
Urſinus: *Hirundines renatis plumis & pennis redeunt vocales.*
Et hoc videtur opinionem qvorundam adjuviſſe, qvi crederent, hirundines in neſcio qvod piſciculorum genus mutari, ut è Barthio referebamus ſuprà.

§. 33. Peculiare eſt, qvod Ranzovius narrat de Hirundinibus, qvas Cimbrici piſcatores extrahunt, ſingulas gramen roſtris tenere. *Cujus autem generis*, inquit, *id gramen ſit, ſummâ diligentiâ inqviram ipſe & per alios inqviri curabo. Non enim dubito, qvin illud ſit peculiaris cujusdam efficaciæ ac virtutis, ipſi à naturâ inditæ.* *qvædam ore gramen tenentes.*

§. 34. Nunc *qvam vitam* in latibulis ſuis vivant hirundines, inqviramus. Non enim mortuas eſſe, (ſi propriè loqvamur,) argumento eſt, qvòd hypocauſto calido illatæ, manifeſtas vitæ actiones edunt, ut à Majore & Neandro proditum eſt: ab Olao item & Ranzovio, qvi addunt tamen ſic reſtitutas, ob immaturam accelerationem non durare. *vivere eas probatur.*

§. 35. Sanè *easdem* eſſe redeuntes cum diſcedentibus, ſive corpus, ſive animam reſpicias, doceri poteſt. De corpore Franzium audiamus: *Aliqvi ſunt, qvi hirundinibus rubra fila alligarunt. Etſi autem per totam hyemen non conſpiciebantur iſtæ hirundines, tamen ſub initium veris redibant, & habebant illud ipſum filum rubrum.* Et hinc etiam de anima rem perſvadeas. Nam, ſi eadem corpora, etiam easdem animas referunt. Animarum enim μεταγγισμὸς diu à chriſtianè philoſophantibus exploſus eſt.

§. 36. Sed & de anima ſigillatim inde pro-

bes,

bes,qvia cùm redeunt, veterem nidum quælibet repetit. Retinuit ergò ejus ſpeciem in memoriâ (memoriam illis ob hoc tribuit *Claudianus Mamertus* lib. 1. de ſtatu animæ c. 21.) Qvod non eſſet, ſi novam animam afferret. Solet enim eodem memoriæ argumento probari, animal per omnem ætatem, etſi forte partes materiales ſint in perpetuo fluxu, idem numero manere. Vide *Zabarell.* c. 13. de accret. p. 793.

non mori & alias renaſci, §. 37. Quare & Bodinus hac ratione inter alias premit errorem putantium, mori veteres hirundines, ex earum verò reliqviis prognaſci quotannis novas: *Non defuerunt*, inqvit, *qvi hirundines omnes in mari perire arbitrarentur, & ex earum cadaveribus in littus ejectis alias renaſci. Quod qvia quotannis accideret, latere poſſet neminem. Præterea qui fieri poſſet, ut majorum domos ac nidos tot peragratis regionibus repeterent, ſi in littoribus naſcerentur? aut cur ovis excluſis genus propagarent?* Malè interim idem Bodinus p. 409. hanc hirũdinum memoriam cùm reminiſcentiâ confundit.

Solvuntur duo dubia: §. 38, Sed de vita hirundinum, earum præcipuè, qvæ ſub aqvis degunt, duæ ſe offerunt dubitationes. Nam & ſub eo elemento *reſpirandi* facultatem intercludi neceſſe eſt; neq; ibi à *frigore* ſatis tutæ videantur.

primum, quia forte frigore pereunt: §. 39. Verùm ſalva res eſt. Prius de *frigore* dicemus. Certum eſt, hanc ipſam ob cauſam ſubducere ſe à publico hirundines, quòd tenerior ſit earũ natura, quàm qvæ cœli noſtri hiberni inclementiam ferre poſſit. Itaq; loca, ubi ſerventur, convenientem

habe-

re teporis gradum ōportet. Ac talia eſſe caver- *quod negatur.* nas ædium,petrarum,montium,atq; ſimiles, nemo dubitat.

§. 40. De oris maritimis Bodinus ſic diſſerit: *ſi in maritimis locis aliqvandiu conſederis, ſenties ea loca ſemper ab æſtu maris tepeſcere, atq; interdum tempeſtatibus incaleſcere: nam mare ferè ſemper ventis agitatur, agitatum intumeſcit, ac præ calore ſic fervet, ut balneum eſſe putes: ex quo fit, ut proxima qvæq; loca calore tepeſcant.* Franzius aliam cauſam affert: *cùm mare ſit ſalſum, ideò vicina loca calefacit.*

§. 41. Qvod verò ad fundum aquæ attinet, qvemadmodum terras, ſic & aquas per hiemem in profunditate minùs frigidas eſſe, quàm in ſuperficie, conſentaneum eſt. Accedit jam arcta illa hirundinum mutuo ſe confoventium glomeratio, in qvâ illis ad vitalem *pro eo ſtatu* calorem tuendum dubio procul non parum præſidii eſt.

§. 42 Venio ad argumentum à *reſpiratione ſecundum ſub undis denegatâ ductum.* Quod adeò validum *quia non reſpirant:* ratus eſt Bodinus, ut ideò nunciantibus, hirundines fundum maris petere, planè abrogarit fidem. *Per naturam,* ait, *fieri nullo modo poteſt: cùm hirundini pulmones inſint, & aqvis immerſæ omninò pereant. Qvin etiam glires ſopore ſepulti, ſi in aqvam mergantur, repente exiliunt.* Præſuppoſuit nempe, nullum animal, quòd pulmones habeat, vivere poſſe, niſi reſpiret.

§. 43. Atqvi hoc falſum eſſe probant embryones, quos in utero non reſpirare, communis aſſertio eſt: *qvod conceditur, ſed negatur conſequentia.* probant hyſtericæ mulieres, quæ vivunt ſine reſpiratione ad tempus: probant ecſtatici: probant pii

quidam & contemplativi apud *Fromondum* lib. II. de anim. c. 5. articul. 4. p. 304. & 860.

§. 44. Nimirum dari poteſt in animali pulmonibus prædito ſtatus, in quo vel ob debilem cordis calorem (quod & in hirundinibus noſtris locum habeat) vel aliam ob cauſam absqve reſpiratione (quam alioqui ad vitam conſervandam ſimpliciter neceſſariam eſſe, negat *Horſtius* lib. *II.* de nat. hum. exerc. 4. q. 9. p. 393.) vivi poſſit. Apertè pro nobis ſententiam dicit *Andr. Laurentius* lib *VIII.* hiſt. anat. q. 26. f. 323. *Qvæ per hyemem in latibulis degunt, tranſpirant, non reſpirant.* & poſt: *vivunt namqve & τὰ φωλεύοντα ζῶα, & mulieres qvædam ſine eo thoracis motu.*

§. 45. Sic enim eſt: non ſolæ hirundines, ſed & alia φωλεύοντα vivere poſſunt, etiamſi ſpiritum non ducant. Nam & ciconias ſub aqvis hibernare, probatum dedit ante biennium *M. Joh. Prætorius* Diſp. de Crotaliſtriâ §. 4. Sed hîc non aſſentimur *Baptiſtæ Fulgoſo* (lib. 1. memorab. c. 6. tit. de avibus) putanti, eas ſub aqvis aliqvo modo ſpirandi viam habere. Eadem eum hypotheſis, quæ & Bodinum fefellit, vivi à talibus, niſi reſpirent, non poſſe.

§. 46. At nos probabimus, eas quoque hirundinum, quæ extra aquas latent, reſpirandi officium non uſurpare. Quî enim hoc faciant illæ, qvæ in iſtis globis ſunt intimæ? De quibus, ſi, quod volumus, habemus ad ctœeras facere proferemus argumentum.

§. 47. De gliribus quod affert *Bodinus*, οὐδὲν

πρὸς

πρὸς ἔπος. Ne glires quidem reſpirare,hâc ratione probaverit,niſi putet, eâdem confici poſſe,piſces quoque mortuos facere,quod vivi non poſſunt, hoc eſt, reſpirare.

§. 48 Vivunt ergò in latibulis ſuis hirundines ne qvis vel exſtingvi planè putet animas earum,vel è corporibus neſcio qvò avolare interim, & regreſſum exſpectare deliret. Vivunt, inquam,ſed ſimilem cum hibernis arboribus vitam. Ineſt illis anima,ſed juſto caloris gradu deſtituta ſenſum,motum nutritionem & reſpirationem intermittit, ſatisque habet corpus à putredine defendere: magno divinæ ſapientiæ documento, quæ avem cibo aliisque opportunitatibus orbatam in eum ſtatum compingit, ſub quo moriendi tamen neceſſitatem eludat, ac ſe futuræ veri reſervet. *qvalis ſit earum vita?*

§. 49. Etenim non mors propriè, non ſomnus vocari debet ille ſtatus, ſed *torpor*. Quem interim mortis vel ſomni vocabulis appellare (habet enim aliquid utrique ſimile, ſed ſomno plus, morte minus,) figuratè loqui volentibus fas eſto. Pulchrè Barthius *veternum morticinum* vocat: *ſomnum* Aldhelmus Barthio allegatus:

Absque cibo plures degebam marcida menſes,
Sed ſopor & ſomnus jejunia longa tulerunt.

Qui *moriendi* verbo hîc utantur, paſſim legas. Sed hi nimirùm interpretandi ex illorum phraſi, quibus hirundo eſt οἷα νεκρὸς, ut Piſidæ, *tanqvam, qvaſi, velut mortua*, ut Heidfeldio, Riccio, Heldelino.

quando redeant? Vere:

§. 50. Videamus jam, quando redeant hirundines. Id cum vere fieri, quoniam nemo ignorat, teſtimonia congerere ſupervacaneum eſt. Hinc ἠεϱινὰ vocatur in *Epigr.* ἀδήλῳ, quod §. 11. citavimus, & à Simonide ap. Sch. Ariſtoph. f. 422. & *Euſtratio* ἄγγελος ἔαϱος. Cui favet Ælianus: χελιδὼν δὲ ἀϱχὰ τῆς ὥϱας τῆς ἀϱίστης ὑποσημαίνῃ τὴν ἐπιδημίαν. Incertus apud Ranzovium:

Tempus ver hædus petulans & garrula hirundo
Indicat atque (rectius &) *ſinus lactis & herba virens.*

Alciatus emblemate in quatuor anni tempora: *Ad nos vere novo garrula hirundo redit.* Barthol. Anglicus ex Ambroſio: *cujus adventus indicium eſt veris, & teſtimonium inſtantis ſerenitatis æſtivalis.*

(locus Philemonis expoſitus)

§. 51. Neq; aliud innuit hic ſenarius Philemonis:

ἡ μὲν χελιδὼ τὸ θέϱος, ὦ γύναι, λαλεῖ (al. λέγει.)

Et autor ad Herenn. lib. *IV.* p. 39. *Hirundines æſtivo tempore præſtò ſunt.* Ubi æſtatis vocabulo etiam ver comprehenditur. Nam veteres annum, veris atq; autumni mentione omiſsâ, in hyemem modo & æſtatem dividebant. Vid. *Ludov. de la Cerda* ad *I.* Georg. v. 291. & *I.* Æne. v. ultim. cujus obſervationem hîc luculenter adjuvabimus ex Anacreonte & Piſidâ de hirundine noſtra loqventibus,

Ille: θέϱει πλέκεις καλιὴν, χειμῶνι δ' εἶς ἄφαντος,
Hic: καὶ τῷ θέϱει μὲν ὡς λύϱα ῥυθμίζεται,
ὅταν δὲ χειμὼν εἰσβάλῃ, συστέλλεται.

Vides utrique æſtatem pro vere, hiemem pro autumno uſurpari. Quare fallitur *Minos*, qui Philemonis li-

illum verſum de æſtate,quæ veri opponitur, intelli-
git. Neque ſatisfacit *Simeo Boſius* animadv. ad Cic. X. ad Att. Epiſt. 18 Philemonem inde interpretans, quia hirundines trinſare non ſoleant initio veris, ſed vere jam adulto. Sanè enim, ſi ver ab æſtate diſtingvamus, ne adultum quidem ver æſtas vocari debet.

§. 52. In eo ergò conſenſus eſt, hirundinem verno tempore reducem fieri. At verò ſi de *menſe* ac *die* perconteris, diverſa reſponderi videas. Nimirum quia non ſub omni cœlo pari celeritate vernus tepor ſe profert. Itaque apud nos tardiùs, quàm apud Romanos aut Græcos, hirundinum adventus celebratur. *Sed alibi alio menſe;*

§. 53. Heſiodo poſt ortum Arcturi veſpertinum *Februario;*

ὀρθρογόη πανδιονὶς ὦρτο χελιδὼν
ἐς φάος ἀνθρώποις, ἔαρος νέον ἱσταμένοιο.

Non multum abit Plinius: *VIII. Calend.* (Martii) *hirundinis viſu, & poſtero die Arcturi exortu veſpertino* ſignans. Alibi: *Favonium qvidam ad VII. Cal. Martii Chelidoniam vocant, ab hirundinis viſo, nonnulli vero Ornithian.* Columella XI. de re ruſt. c. 2. *VII. Cal. Mart. ventoſa tempeſtas, hirundo conſpicitur.* Sed paulo ante: *X. Cal. Martii venti ſeptentrionales* (cur ſic vocet, inqvirit Wowerius c. XI. Polym. p. 84. emendandus in libro Columellæ, qui vitioſe citatur XII.) *qvi vocantur Ornithiæ, per dies triginta eſſe ſolent, tùm & hirundo advenit.* Hæc omnia conſentiunt in *Februarium.* Unde Calendaria Romana adventum hirundinum huic menſi in-

 ſcri-

ſcribunt. Et Ovidius in fine ſecundi Faſtorum, qvi eſt de Februario: *Fallimur, an veris prænuncia venit hirundo?*

Martio; *Aprili*; §. 54. At apud nos *Martio* demùm menſe, ut habent Raderus & Ranzovius, aut *Aprili*, ut Schvvenckfelt, conſpiciuntur hirundines. Imò in aqvilonaribus regionibus ne hi qvidem menſes ſatis tempeſtivi huic avitio, ut Majum ſæpe exſpectare oporteat. *Majo.* Olaum audiamus: *Accidit tempore verno liberè revertentes ſuperveniente horridâ hyeme cum denſo caſu nivium omnes pariter emori, ut nullæ in tectis aut fluminum ripis totâ eâ æſtate videantur, præter paucisſimas, tardiùs à profundioribus aqvis aſcendentes, aut aliunde peregrinantes, qvæ naturæ beneficio ſobolem reparaturæ hyeme penitùs in Majo ſolutâ advolare cernuntur.*

§. 55. Quod ergò Bodinus totos *ſex menſes* latere ſcribit hirundines ſub rupibus Balticis, ab autumnali videlicet æqvinoctio ad vernum, in eo ſi forte Plinium ſequi voluit, qui cap. 25. lib. X. *ſemeſtres* facit hirundines, meminiſſe debebat, de Italiæ ſuæ hirundinibus, non noſtris, Plinium loqui.

§. 56. Aliàs non ob climatum modò ſed ipſarum hirundinum diverſitatem redeundi tempora diſcrepant. *etiam murariæ tardius.* Nam *hirundines murariæ* (ex obſervatione Schvvenckfelti) *& maturius, mox poſt D. Jacobi feſtivitatem, recedunt, & tardiùs, ſcilicet Majo, revertuntur.*

qvomodo redeant. §. 57. Reſurgunt autem ac prodeunt è latibulis *non gregatim, ſed ſigillatim, una poſt aliam*, Neand. & Ran-

Ranzov. Inde nimirum eſt, ut negari poſſit, unam hirundinem ver ſtatim facere. Ubi redierunt, *cantu priſtinis nidis applaudere & ſibi gratulari videntur mirifico, vario, & quaſi articulato, ut verbis etiam qvibusdam ſuum gaudium teſtari videatur vulgo :* Schvvenckfelt.

§.58. Reditum hirundinum duæ res notabilem faciunt, *Chelidonias* ventus & herba *Chelidonia*. Solent enim hic ventus, ; hæc verba cum hirundinibus ſurgere. Sed hinc commodè capiemus practicæ partis initium. *qvibus ſociis?*

PARS PRACTICA.

USUS GRAMMATICUS.

§.29. Hoc ſcilicet *Grammaticis* profuit hirundinum reditus, ut ab illis, vento atque herbæ nomen inderent. De *vento* χελιδονίας, qui & ὀρνιθίας & plurativè ὀρνιθίαι, Plinii & Columellæ locos §. 53. dedimus. *Hirundinarium* latine vertas aut *aviarium*, quâ voce & Bodinus utitur. χελιδονίας. χελιδόνιον.

§.60. Ad herbam quod attinet, eam græci χελιδόνιον, Plinius tùm alibi, tùm lib. XXV. c. 8 fœminino genere *Chelidoniam* vocat, ubi duo ejus genera ponens, majorem & minorem, de ambobus ait: *Florent adventus hirundinum, diſceſſu marceſcunt.* Idem *Dioſcorides* habet lib. II. c. 176. ſed addit, hinc ipſi herbæ nomen factum videri, conferendus cum *Theophraſto* ſin. lib. VII. de plantis.

§.61. Alii cauſam nominis inde arceſſunt, qvòd eâ herbâ oculis pullorum admota, viſum reſtituant hirundines. Apertè huic etymo favet Piſides. Res ipſa alioqvi decantata. Sed *Celſus* lib. VI. c. 6. in fi-

ne

ne fabulam vocat: qvem ſeqvitur *Rollenhagius* c. 14. Glaubw. Lüg. n. 14. p. 169. Suſpicionem moveat *Ælianus* qvoqve dum lib. III. de animal. c. 25. nec nominat eam herbam & negat, ea unquam homines potiri potuiſſe, licet id vehementer concupiverint.

§. 62. Hoc interim certum, Chelidoniam ab Hirundine nomen accepiſſe. Quare & *hirundinariam* Theophraſti interpres Gaza vertit. *At imperiti, præſertim chymiſtæ, qvòd Græci nominis vim ignorent, non* chelidonium, *ſed* cœli donum *appellitant. Qvâ poſteà falsâ nominis præſtantiâ freti, ex hâc herbâ qvantam qvintam eſſentiam fieri prædicant.* Matthiol. ad Dioſc, f. m. 629.

POETICUS & RHETORICUS.

§. 63. Grammaticos *Poëtæ* excipiant & *Rhetores*. Quibus hiſtoria hirundinum ad emblemata, ænigmata, deſcriptiones, alluſiones, proverbia mirificè inſervit. Initium *ænigmatis* Aldhelmi è §. 49. repetatur; §. ſeq. verſiculum etiam ex *Emblemate* Alciati poſuimus: neque hic denuo inculcare placet *deſcriptionem* Calvi, quem Claudianus, §. 32. nobis citatus, deplumi comparat hirundini.

Proverb. μία χελιδὼν ἔαρ ȣ̓ ποιεῖ:

§. 64. Notiſſimum eſt proverbium: *una hirundo non facit ver,* Ariſtoteli qvoqve in Ethicis uſurpatum, ubi definitionem Beatitudinis exponit. Utimur eo, qvoties aliqua copiâ & multitudine opus eſſe ſignificamus: *ſiqvidem fieri poteſt, ut una qvæpiam hirundo caſu maturius appareat,* Eraſm. adag. 694. Cum hoc proverbio iſtud Ariſtophanis in avibus f. 422, δεῖσθαι δ' ἔοικεν ȣ̓κ ὀλίγων χελιδόνων, Scholiaſtes comparat. Fortaſſè Comicus ſimul alluſit ad Pelopon-

neſio-

neſiorum nummos argenteos, qui χελιδόνες appellabantur.

§. 65. Qui appendicem dedit ad Chiliades Eraſmi adag. 32. verſum Ariſtophanis ſic exprimit: *opus eſt Zephyris & hirundine multâ:* haud dubiè ex illo *Horatii* verba mutuatus I. Epiſt. 7.

te, dulcis amice, reviſet
Cum Zephyris, ſi concedes, & hirundine primâ.

Hirundo pro vere.

Ubi ver primum ſignificatur. Nihil freqventius, qvàm ver hirundinis mentione deſignare. Apud *Ariſtoph.* in Eqvitibus f. 213. πρὸ χελιδόνων eſt, *anteqvam ver ineat.* Narraverat ibi qvidam f. præc. qvemadmodum callido furto coqvis carnes ſurripuerit, dum ab ſe excitati novæ hirundini videndæ intenti ſunt. Agnoſcitur & ibi adagionis qvædam ſpecies, de qva varii varia: qvos hic excutere non vacat. Videantur interim præter *Scholiaſten Suidas* in Νέα χελιδών, *Joh. Hartung.* Dec. II. mem. c. 5. n. 5. apud *Gruter.* Thom. II. Theſ. crit. p. 682, *Eraſm.* adag. 559. *Hadr. Junius* adag. 621. *Minos.*

§. 66 Illud quoque Ciceronis in Verrem ſcomma VII. Verr. p. 113. *ſatisne vobis magnam pecuniam Venerius homo, qvi è Chelidonis ſinu in provinciam profectus eſſet, Veneris nomine qvæſiſſe videtur?* Aſconius ex hirundinis & veris amicitia interpretandum cenſet: cui Pierius adſtipulatur in Hierogl. Fuerat enim *Verri Chelidon* meretricula in delitiis, *Veri* ſcil. *Hirundo.* Sed verius eſt fortaſſe, alludi ad ſinum aliquem maris, ſive à Chelidonio promontorio, ſive ab inſulis Chelidoniis denominatum.

Locus Ciceronis.

D §. 67. A-

Alii duo e-jusdem

§.67. Alii duo loci ſunt Ciceronis in Epiſtolis ad Att. Unus lib. *IX.* Epiſt. penult. *exſpecto qvidem* λαλαγεῦσαν *illam tuam.* Alter lib. X. Ep. 2. λαλαγεῦσα *jam adeſt.* Λαλαγεῦσα Hirundinis eſt Epitheton in epigr. *Leonidæ* lib. *I.* Anthol c. εἰς ναυτιλίαν, ubi opportunitatem navigandi pulcherrimis verſiculis deſcribit, mentione factâ tùm aliorum ſignorum, tùm hirundinis reverſæ. Quod faciunt & alia, qvæ ibi ſeqvuntur, Epigrammata compluſcula, ſvaviſſimo certaminis cujusdam poëtici exemplo. Eſt enim vere tempeſtiva navigatio: veris autem nuncia hirundo. Credibile eſt, Ciceronem ab Attico monitum fuiſſe, ne ante adventum λαλαγεύσης h. e. hirundinis, navigaret. Huic ergo reſpondet Cicero. Sed græca vox fœdè legitur depravata. Nos *Sim. Boſii* emendationem retinuimus, quam nec veram eſſe dubitamus, & ex Anthol. confirmare ſumus conati.

POLITICUS.

§.68. Atque hinc etiam rationem reddemus moris cujusdam apud Rhodios, nauticum videlicet populum, ut à Floro II. 7. appellantur, quibusque adeò hirundo redux cum vere publicè lætandi cauſam afferret. Poſt hirundinis viſum ſinebant pueros oſtiatim ſtipem, quaſi pro hirundine, cogere, carmen quoddam cantillantes, cujus initium: ἦλθε, ἦλθε χελιδὼν, καλὰς ὥρας ἄγουσα, καὶ καλοὺς ἐνιαυτοὺς: *Venit, venit hirundo, fauſti temporis omen, annorumqve bonorum.* Id vocabant χελιδονίζειν. Vid *Athenæ.* lib. VIII. f. 360. & ibi *Caſaub.* c.15. f. 628. & ex eo *Pontan.* Bellar. Attic. p. 791. Rectiùs enim hîc eum morem

rem exponit Pontanus, qvàm in annot, ad Prog. 17. primæ tertii p. m. 313. ubi χελιδονίζειν putat eſſe *ſub tempus vernum hirundinem invitare.* Credas eum hoc ex Pierio deſcripſiſſe, utriqve autem hunc errorem Eraſmum adag. 559. præiviſſe, qui ἦλθε, ſic vertit quaſi ſcriptum foret, ἐλθὲ.

§.69. Habuimus uſum *Politicum*, ſequitur *Oeconomicus.* Apud *Ariſtophanem* (Pierio teſte) hirundo chlænam vendere, theriſtrum emere ſvadet, præteriiſſe qvippe hyemem, adeſſe verò æſtatem. Itaqve *vulgus hirundinum adventu gaudet, & hoſpitio illas libenter ſuſcipit, & nidos illarum religioſos eſſe exiſtimat*, Ranzov. Superſtitione fortaſſe nimiâ, de qva Urſinus & Schvvenckfelt. *Agricolæ ex earum nidis ſublimius vel depresſius ædificatis prognoſticon capiunt, an in vallibus, an in montibus vel collibus, (propter imbrium incrementum vel decrementum) ſint ſeminaturi. Imò nec bonum omen capiunt incolæ ex tectis, ubi hirundines habitare perhorreſcunt, quia ea culmina caſura creduntur*, Olaus. Plinius qvoque ſignum Arcturi orientis ſervari jubet hirundinum abitu, namque deprehenſas interire. OECONOMICU.

§.70. In *Morali doctrinâ* ambiguus hirundinum uſus eſt. Jam enim virtutis, jam vitii ſimulacra in illis proponuntur. Symbolo quidem Pythagoræ infamatæ ſunt, qvi eas vetuit habere ὁμωρόφιους ejusdem tecti conſortes. Ubi *Hieronymus* Apol. adverſus Rufin. Tom. III. fol. 112. garrulos & verboſos; *Plutarchus* VIII. Symp. 7. inconſtantes præcipuè & ingratos notari autumat. Abit enim nulla relata gratia communicati hoſpitii. Qvò & illud *auctoris* ETHICUS. *Hirundo Symbolum garruli, inconſtantis, ingrati.*

*adHerenn.*lib.IV.p.39.(non enim hoc eſt in Lælio Ciceronis,utFranzius & Elverus citant)accommodari ſolet, falſos amicos hirundinibus comparantis,qui ſimul atq; hyemem fortunæ viderint, devolent omnes. Plura de hoc Pythagoræ Symbolo qvære apud *Eraſm.* adag. 2. n. 21. *Pierium Minoem* ad Alc.p.32.*Jac.Maſen.* Spec. Imag. lib. VI. c.8. ſ.3.p. 590.*Urſinum.*

falſi amici.

§. 71. Jam Plutarcho d. l. hirundo τῇ φύσει eſt μισάνθρωπος,ut qvæ neutiquam cicurari ſe patiatur. Contrà Ælianus, φιλάνθρωποι vocat, qvia gaudeat homini eſſe ὁμωρόφιος, in eamq; laudat ab hominibus exerceri legem hoſpitalitatis Homericam,qvòd neq; ultrò venientem excludāt,neq;cum ipſi commodum eſt, diſcedere volentem prohibeant.

μισανθρώπου, φιλανθρώπου,

hoſpitis rectè tractandi.

§. 72. Ad ejus laudem illud quoq; proverbium ſpectat: πύθου χελιδόνος *audi hirundinem*: de quo *Suid. in* πύθου, *Eraſm.*adag.3153. *Minos*, *Urſinus.* Quorum variis interpretationibus fas ſit addere novam, ſed huic loco convenientem. Jubemur hirundinem ſciſcitari. Sed qvid obſecrò ea dat oraculi? Docet hoc Artemidorus II.Oniroc.71.his verbis: *Ubi ver acceſſerit, prima hirundo apparet, ſubindicans, ut ita dixerim, ſingula opera aggredienda: & ſanè, ubi apparuit, nunquam veſpere canit, ſed mane ſole emergente, eos, qvos viventes deprehenderit, operum admonentes.*

boni monitoris.

ONIROMANTICUS.

ſ. 73. Hæc ille. Qui ideò ſomniantibus eam fauſtam facit,ſecus atq; alii,qui eâ mortem, luctum, triſtitiam portendi aſſerebant. Nimirum & in divina-

vinatoriis artibus interdum læti, ſæpiùs tamē infelicis ominis (vid. *Peuc.* de divin. p. m. 382.) habita eſt hæc avis. *Dionyſio qvidem primùm arcem relinqventi, hirundines qvæ in ea nidificaverant, ſimul avolantes, reditum præmonſtrarunt*, Ælian. X. de animal. 34. *Habere ſe hirundinis caput imaginari, peregrinationem ſignificat.* Plerius

§. 73. Sed abeant ſuperſtitiones! Finiemus in uſu ſacro. Spiritus S. exemplo hirundinis ad pœnitentiam vocat, Jerem. VIII. v. 7. *Milvus in cælo cognovit tempus ſuum: Turtur & hirundo & ciconia cuſtodierunt tempus adventus ſui: populus autem meus non cognovit judicium Domini.* Reſurrectionis imaginem in hirundine veneratur *Piſides*:

THEOLOGICVS. *Hirundo imago Pœnitentiæ; Reſurrectionis.*

ἄνθρωπε τιμᾷν τὴν ἀνάστασιν μάθε
λάλον θεωρῶν ἐκ ταφῆς χελιδόνα.

Eadem mens *Luthero, Majori, Neandro, Gerhardo, Franzio, Elvero, Anonymo apud Heldelinum. Heidfeldio.*
Atq; hæc de hybernaculis hirundinum ſufficiant.

Ad Ornatisſimum
DN. RESPONDENTEM.

MAteries Tibi rara placet, qvæ digna videri
Ingeniô potuit, SCHMIDICHIANE, tuô.

 Gratu-

Gratulor, & charā rarâ ſub origine laudem
Excipere ingenium gratulor inde tuum.

JOH. ITTIGIUS, Phil. & Med. D. Phyſ. P.P.

M*Uſa tua evigilat, qvò tempore dormit Hirundo,*
An qvia jam Zephyros ſpirat Apollo ſuos?

Gratulab.

PRÆSES.

QVam latet hic brumæ furor indignantis Hirundo,
Non ſinit in latebris Te latuiſſe ſuis.
Scilicet ingenium res indagare latentes
Addecet, ut latitans indè ſeqvatur honor.

αὐτοσχεδιαστὶ deprop.

M. Val. Alberti, Colleg. Mariani Collega.

SOLI DEO GLORIA!